

نمونه سوالات تشریحی فلسفه دوازدهم

سوالات و پاسخنامه تشریحی فلسفه دوازدهم

درس اول*

۱- فلسفه چه رابطه ای با علوم تجربی دارد؟

علوم تجربی بر اصول و پایه هایی استوار است که عبارتند از :

واقعیت داشتن جهان ، قابل شناخت بودن ، اصل علیت،درستی روش تجربه و آزمایش و ...این اصول بوسیله فلسفه مورد بررسی قرار گرفته و اثبات شده و در اختیار علوم تجربی قرار می گیرند.

۲- فلسفه چه رابطه ای با علوم انسانی دارد؟

هر یک از رشته های علوم انسانی متکی به یک بینش فلسفی است و دانشمندان علوم انسانی (روان شناسی،جامعه شناسی،سیاست،حقوق و ...)بسته به اینکه پیرو کدام مکتب فلسفی باشند نظریاتشان در رشته ی تحقیقی شان با دیگر دانشمندان همان رشته که پیرو مکاتب فلسفی دیگر هستند تفاوت اساسی دارد پس بر اساس دیدگاه های مختلف فلسفس مکاتب و روش های مختلفی در علوم انسانی پدید می آید.

۳- مابعدالطبیعه را تعریف کنید؟

علم به احوال موجودات از حیث وجود و فلسفه علم هستی شناسی است و بر این اعتبار به آن مابعدالطبیعه می گویند.

۴- علوم مختلف و فلسفه هر کدام موجودات را چگونه بررسی می کنند؟

هر یک از علوم گوناگون به مطالعه ی چهره ای خاص از موجودات می پردازد. ریاضیات با کمیت و مقدار اشیاء سروکار دارد. فیزیک خواص ظاهری اشیاء مانند سردی و گرمی، حرکت سکون، جرم، نیرو، شتاب و... را مطالعه می کند. زمین شناسی با عوارض زمین و مواد تشکیل دهنده ی آن سروکار دارد، زیست شناسی حیات موجودات زنده را بررسی می کند و ...

۵- موضوع فلسفه چیست؟

موضوع: وجود=مطلق وجود=محض=بررسی جهان هستی از آن جهت که وجود دارد.

۶- روش مابعدالطبیعه را توضیح داده و بنویسید چرا در فلسفه نمی توان از روش تجربه استفاده کرد؟

روش: مابعدالطبیعه وجود اشیاء را به کمک تبیین عقلانی یعنی به روش تعقلی می شناسد و با قدم عقل و برهان به پیش می رود. فلسفه به مطالعه ی عمق واقعیت اشیاء می پردازد. چنین تعمقی در اشیاء به روش تجربی و با اسباب و ابزار آزمایشگاهی مقدور نیست. زیرا این روش و ابزار تنها برای شناخت ظواهر و چهره های محسوس اشیاء به کار می آیند نه برای مطالعه در عمق و حقیقت نادیدنی آنها.

۷- زبان مابعدالطبیعه را توضیح دهید؟

مابعدالطبیعه مباحث خود را در ضمن مفاهیمی چون وجوب و امکان، علت و معلول، حادث و قدیم، جوهر و عرض، وجود و ماهیت و ... تبیین می کند

۸- هدف مابعدالطبیعه را توضیح دهید؟

هدف: مباحث وجود نیز در فلسفه به قصد شناخت کل جهان هستی است. شناخت کل جهان هستی به عنوان یک مجموعه ی واحد.

۹- در چه لحظاتی انسان دچار حیرت می شود؟

انسان وقتی در برابر عالم وجود دچار حیرت و شگفتی می شود وارد فطرت ثانی شده است.

۱۰- فطرت اول و فطرت ثانی را با مثال توضیح دهید؟

فطرت اول همان حالت عادی و روزمره زندگی ماست. (تشکیل خانواده، تحصیلات دانشگاهی، و...)

فطرت ثانی: هنگامی که انسان درباره ی مسائل کلی جهان هستی هدف زندگی و جایگاه انسان در جهان هستی به

تفکر فرو می رود و برای پاسخ گویی به سوالات خود به فکر فرو می رود در فطرت ثانی قرار دارد. بشر ذاتاً " متفکر است و تفکر همان فطرت ثانی اوست.

۱۱- با توجه به آیات و روایات توضیح دهید که دین دارای ماهیت فلسفی است؟

هر جا که در قران و روایات مباحثی چون مبداء وجود، مراتب جهان هستی، جایگاه انسان در جهان هستی و ... (مسائل مربوط به وجود شناسی) آمده است این مباحث مربوط به قلمرو فلسفه است پس بسیاری از آیات قران کریم و روایات ماهیت فلسفی دارند

۱۲- سخن امام سجاد (ع) را درباره ی توحید بنویسید؟

امام سجاد (ع) درباره ی توحید فرموده اند: خداوند می دانست در آخرالزمان گروه هایی ژرف اندیش خواهند آمد. از این رو سوره ی توحید و آیات اول سوره ی حدید (یعنی: هو الاولو الاخر و الظاهر و الباطن و هو بکل شیء علیم) را فرستاد و هر کس سخنی غیر از آنان را بگوید هلاک شده است.

۱۳- دو جبهه های مختلف را که در صدر اسلام در قبال مسائل عقلی پدید آمدند نام برده و عقاید هر کدام را

بنویسید؟

در صدر اسلام در میان عامه (مسلمانان اهل سنت) دو جبهه مختلف در قبال مسائل به وجود آمد: یکی جبهه ی نفی و تعطیل که پیشروان آن گروهی به نام اهل حدیثیا همان اشاعره و گروهی دیگر که به اصالت عقل معتقد بودند به نام معتزله:

الف- اشاعره:

۱- به اهل حدیث مشهور بودند و هر گونه بحث و تفکر در پیرامون جهان هستی را ناروا می شمردند.

۲- معلوماتشان در حد نقل احادیث و خواندن ظاهر آیات بود.

۳- تفسیر و تحقیق در مورد مسائل مابعدالطبیعه و حتی تفسیر در آیات قرآن را ناروا می دانستند.

ب - معتزله:

۱- بحث عقلانی را جایز می شمردند حتی مسائلی از قرآن که با اعتقاد آنها سازگار نبود را رد می کردند.

۲- این گروه به شیعه نزدیکتر بودند و از عقل فلسفی و استدلالی بهره مند بودند.

۳- بسیاری از مسائل وارد شده در قرآن را رد می کردند چون با عقل خود سازگار نمی دیدند.

۱۴- اهل حدیث به پرسش کننده گان مسائل عقلی چه پاسخی می دادند؟

جمله ی <<الکیفیتة مجهولة و السؤال بدعه>> را که ظاهراً " جمله ی شایعی بوده ، مطرح می کردند.

۱۵- روش پیشوایان دین در برخورد با پرسش کنندگان مسائل عقلی چگونه بود؟

آنها هیچ سوالی را محکوم نمی کردند و بدعت نمی شمردند. مکرر از ائمه ی اطهار (ع) پرسش هایی شده است و آنان

نه تنها به تعطیل تفکر امر ننموده اند بلکه پاسخ هایی در حد توان فکری پرسش کننده بیان نموده اند.

۱۶- خاستگاه فلسفه اسلامی را باید در کجا جستجو کرد؟

خاستگاه فلسفه ی اسلامی را باید در متن و بطن خود اسلام جست و جو کرد نه در برخورد تاریخی اسلام با فلسفه

های دیگر.

درس دوم

۱- اوضاع فکری مسلمانان در دوران خلافت بنی امیه چگونه بود؟